

S PŘEDSTAVITELI KOMORY VETERINÁRNÍCH LÉKAŘŮ ČR NA TÉMA PRASEČÍ CHŘIPKA

Před pár týdny přišla média s dramatickými prognózami tzv. mexické nebo prasečí chřipky, která by mohla být pro lidskou populaci velmi nebezpečná. Okamžitě byly vykoupeny všechny dostupné léky, ale katastrofické scénáře se naštěstí zatím nepotvrdily. Evropské noviny hovořily na toto téma s dvěma předními představiteli Komory veterinárních lékařů České republiky a přesvědčily se, že takové informace je třeba hodnotit velmi strážlivě.

„Nebrat příliš vážně některá mediální třeštění,“ doporučuje prezident Komory veterinárních lékařů ČR Karel Daniel

Pane prezidente, jak by se z pohledu veterináře měla tato chřipka nazývat? Prasečí, mexická, severoamerická, nová nebo dokonce svinská?

Dával bych přednost čistě technickému označení. Větší nebo menší vlna chřipky A/H1N1. Pokud by zasáhla větší geografické oblasti, dá se označit jako pandemie A/H1N1. Ale toto slovo nic nevyovídá o reálné míře její případné nebezpečnosti.

Média pojala šíření nového viru velmi dramaticky a připomínala dokonce pandemii španělské chřipky s desítkami miliónů mrtvých. Odborná veřejnost se k problematice tak dramaticky nestaví. Jaký je váš názor?

Média pojímají řadu bezvýznamných témat docela dramaticky. Asi to vyplývá z lidské povahy a nazval bych to syndromem „vysoká sázka – nízká šance“. Více lidí si třeba za tisícovku koupí los, na který mohou vyhrát milion. Ale šance, že se tak stane, je třeba jen jedna ku deseti milionům. Málokdo si za stovku koupí los, který vyhrává dvojnásobek. Třebaže s vysokou šancí jedna ku deseti. V případě zpráv o chřipce je jednak sázka medializována jako vysoká – životy či zdraví lidí – jednak ta velmi a velmi nízká pravděpodobnost nebývá běžně zmiňována. Nabízí se porovnání s běžnými riziky, které všichni dnes a denně a dobrovolně podstupujeme třeba v silničním provozu.

Podle mého názoru jsou daleko větším nebezpečím pro naše zdraví, svobody i peněženky politizující hygienici nebo ještě více politikové v roli expertů. S běžnými chřipkovými vlnami například v České

republice souvisí (ale souvislost zdaleka neznámá, že jsou samotné příčinou) úmrtí tisíců až desítek tisíc osob. Především imunitně oslabených, žijících v neadekvátních podmínkách, osob rizikových věkových kategorií a podobně. V tomto kontextu chřipka A/H1N1 vůbec nevypadá jako kdovíjaký zabiják.

Ale k vašemu oboru. Hrozí nějaké nebezpečí z konzumace vepřového masa nebo výrobků z něj?

Samozřejmě, že je vepřové občas nebezpečné. Dost ale záleží jaké a kolik. Třeba taková krkovička. Žlučníky, obezita ... S chřipkou to ale nemá nic společného.

Vím, že reprezentujete praktické veterinární lékaře, nikoli Státní veterinární dozor. Přesto se ptám. Pokládala Komora veterinárních lékařů vydat v souvislosti s novým virem nějaké informační pokyny svým členům?

Nebylo to a ani není příliš zapotřebí. Jedná se pouze o antigenně nový typ; chřipkové viry se ale chovají obecně velmi podobně.

Základní informace z průběhu studia by měly stačit, aby si kolegové udělali všeobecný názor. Na situaci samotnou i na některá absurdní opatření. A dovedli odlišit mediální a politický halas od reálného nebezpečí.

Asi otázka i pro někoho jiného, ale jaký přístup k tomuto problému zaujal státní veterinární dozor?

Oceňuji, že doposud strážlivý a rozumný.

Existuje vůbec reálná možnost zpětné nákazy našeho chovu od člověka? Média podobný případ ze zahraničí již zaznamenala.

Ta pravděpodobnost je opět velmi nízká. Běžná opatření a běžná opatrnost musí stačit. APP, dyzenterie, enzootická pneumonie jsou daleko horšími a zcela běžnými zdravotními riziky v chovech prasat. V řadě zemí se některé typy chřipky prasat vakcinují, u nás to není příliš obvyklé a pravděpodobně ani bezpodmínečně potřebné.

A teď vás prosím o odpověď pro laiky. Jak vlastně vir v organismu prasat zmutuje? Stalo se to poprvé. A jak pravděpodobně je, že k podobné mutaci dojde i v našich chovech?

Chřipkové viry v populacích ptáků, prasat a lidí jsou velmi podobné. Genetickým procesem může dojít u jednoho hostitele k záměně části genetické informace se sekvencí viru pocházejícího z jiného hostitele. Určitě se to nestalo poprvé ani naposledy. Ve všech těchto populacích existují kmeny více patogenní – nebezpečnější – a méně patogenní – mírné.

Doporučil byste chovatelům nějaká speciální opatření v souvislosti s tímto problémem?

Ani ne. Znáte to přísloví „čím méně se do nepěkné věci štourá ...“.

Karel Daniel, prezident Komory veterinárních lékařů ČR

Čeho by se měla vyvarovat široká veřejnost?

Brát příliš vážně některá mediální třeštění. A prohlášení politiků „odhodlaných ji ochránit“. Jinak to opravdu může „veřejnost“ mít velmi drahé.

A otázka na závěr. Jaká je vaše prognóza vývoje v příštích týdnech?

Zájem o toto téma bude postupně slábnout, až vymizí docela. Pravděpodobně v době, kdy se objeví jiná, mediálně přitažlivá kauza „s vysokou sázkou a malou pravděpodobností“. Typickým příkladem je pokles obrovského zájmu o BSE před několika lety.

„Z vepřového masa se nakazíte jen velmi těžko,“ tvrdí Jan Bernardy, viceprezident Komory veterinárních lékařů ČR

Pane viceprezident, hovoří se o prasečí chřipce, ale umírají lidé a k problematice se vyjadřují především hygienici a humánní lékaři. Proč tento rozpor?

Onemocnění prasat nevzbuzuje u populace lidí logicky takové obavy, proto se řeší především bezpečnost lidí. U prasat lze použít metodu likvidace postiženého stáda, tím je infekci snáze bráněno v šíření mezi prasaty. Navíc je znám spíše případ rozšíření infekce z člověka na prasata než naopak.

Pokud je stádo prasat nakaženo tímto virem H1N1 je třeba celé stádo vyhubit?

Taková jsou naše „lidská“ pravidla, metoda se nazývá „stamping out“ a je celosvětově používána, ačkoliv je předmětem kritiky nejen ortodoxních ochránců zvířat.

Je tento typ chřipky pro prasata smrtelný?

O nic více než u humánní populace, nicméně přesto že sledujeme vývoj informací v odborném tisku, není jasné, kterou část plic virus napadá. Pokud je to parenchym plic, ta část, která zprostředkovává výměnu vzduchu mezi krví a plicemi, je to horší varianta. Zatím tomu ale nic nenavědčuje. Většinou je virus běžné chřipky orientovaný na horní cesty dýchací. Prasata se dokáží infikovat jak prasečími viry chřipky, tak lidskými (jak dokazuje nakažení stáda prasat v Kanadě v těchto dnech), ale i drůbežními, které mohou vytvářet velmi nebezpečné kombinace.

Lze tedy říci, že v útrokách prasete vzácně zmutovala kombinace viru a po této mutaci se vlastně jedná o lidskou chřipku, která se přenáší z člověka na člověka?

Ano, tak to je. Obávaná varianta chřipky je taková forma, která napadá „hlubokou“ parenchymatózní plicní tkáň a rychle se šíří z člověka na člověka.

Může se nakaženého člověka nakazit i zdravé prase?

Ano, takový průběh měla infekce prasat v Kanadě.

Prasata obvykle z Mexika do Evropy nelétají. Mohou se tedy nějakým způsobem nakazit i naše chovy?

Stejně jako v Kanadě, mohou se nakazit od někoho, kdo byl ve styku s virem a je šířitelem viru. Ptáci v tomto případě nejsou šířiteli, tedy od člověka.

A teď otázka, kterou by jistě položil každý. Je možné se nakazit potravinami z vepřového masa nebo masem samotným?

Není to možné, nebo téměř nemožné. Jednak virus chřipky ve vnějším prostředí příliš dlouho nepřežije a za druhé je maso prasete tepelně opracováno. A především, chřipka u prasat propuká podobně jako u lidí u většiny zvířat v několika dnech a rozšíří se na celý chov, aby po několika dnech prasata vyzdravela. Takové onemocnění neunikne pozornosti a onemocnělá prasata jsou, jak

již víme, likvidována všechna, nakažená a i z nakažení podezřelá.

Jestliže tento vir je nyní nebezpečný především pro lidi, neměli bychom tuto nemoc nazývat spíše mexickou chřipkou?

Asi ano, je to novinářská licence, jak nazvou tuto vlnu onemocnění. Tato vlna vznikla v Mexiku; jistě je, že chřipka tohoto typu, tj. kombinace lidské, ptačí a prasečí dosti pravděpodobně vznikne na místě, kde jsou nízké hygienické návyky a možnosti dodržovat čistotu jsou malé. Soužívají zde v těsné blízkosti všechny tři zmíněné živočišné druhy, lidé, prasata a drůbež, což na předměstích přelidněného města Mexico není neobvyklé. Vznik nákazy se očekával spíše v Asii, minulé vlny měly názvy podle míst vzniku jako asijská nebo šanghajská chřipka a vždy na ní zahynulo několik miliónů osob. Na tu španělskou, rozšířenou v době po první světové válce mezi zesláblým obyvatelstvem, to byly desítky miliónů; přesná čísla neexistují. Zemědělci a Židé (o Arabech nemluvě) se snaží o změnu názvu, jakkoliv každý z jiného důvodu, ale libozvučný název, zdá se, je mezi novináři oblíben. Je to práce pro marketingové agentury či totalitní propagandisty změnit červený kruh na modrý čtverec, když podstata je nezměnná, i když zemřít na „jakousi prasečí nemoc“ se na parte či v nekrologu nevyjímá moc dobře, i když s prasaty má společný jen ten vznik.

Domníváte se, že by za jistých okolností mohla tato chřipka přerůst ve stejnou pandemii jako

MVDr. Jan Bernardy, viceprezident Komory veterinárních lékařů ČR

chřipky čínská nebo španělská?

Právě o ty okolnosti jde. Ano, mohla, ale... Španělská chřipka měla dvoufázový průběh, někdy v polovině roku 1918 jakoby polevila, aby se plně rozvinula na podzim a koncem roku 1918 a na jaře 1919. Na jižní polokouli, kde je také chřipka rozšířena, začíná podzim a zima, které dělají vrásky na čele epidemiologům, ale i epizootologům a ekonomům a konec konců nám všem. Ohrožení bývají především ti nejmenší či nejstarší; v civilizovaných zemích ženy, děti a starce chráníme před útrapami především.